

פסחים דף כח

בן יהוידע פסחים

משל הנגרא בסידני יתיב כי זה אע"ג דעתה רגליו
 אסורים לגמרי אך אין זה איסור עולם כי אפשר שיהיה
 לו איזה עזר ויזילאו רגליו ממאסר, וכן בגמרא אפשר
 שיתחדש סברה חדשה ויתרלו אותה הקושיא האמורה מכח
 הסברה ויתקיים אותו דבר הלכה ויתקבל. ואופן השלישי
 הוא שסתרו אותו דבר הלכה מכח הסברה שאמרה הוא
 עלמו אך אותה הסברה שאמרה אינה סברת הראש אלא
 יש לה הכרח וראיה עלומה מן המקרא או מן המשנה
 שא"א לשום אדם לבטל אותה, וכמו הך דינא דהטריף ר"ע
 פרה שניטל האם שלה ונסתרו דבריו מעדות. של תודום
 שא"א לתקן דבר הלכה של ר"ע עוד, וכן אותו חכם
 שדרש דגים טעונים שחיטה שיש לזה סתירה מן המקרא
 שא"א להקן הוראתו בשום אופן. ולזה הביא רבא המשל
 של גיראה בגיריה מקטיל דד"ז א"א לתקנו דאחר שנהרג
 מי מחייה, כן זה האופן אין תקוה שיתוקן אותו דבר
 הלכה אשר נדחה. ולכך הביאו המשלים האלה שכל אחד
 מדבר באופן אחד והואיל דרבי יהודה הביא כמה הוכחות
 לקיים דבריו ולא הועיל זכרו כאן המשלים הנ"ל אשר הם
 שייכים על אופנים כיוצא בזה של דחיות אשר מלויים
 :צבהמ"ד:

דף כ"ח א"ר יוסף היינו דאמרי אינשי כפא דחטא
 נגרא וכו' י"ל למאי אלטרטכו הנהו תלת
 משלים ודי באחד כי הכל ענין אחד ומה באו להוסיף
 זע"ז. ונ"ל צ"ד דהם נתחכמו להביא משלים השייכים
 לשלשה מיני השגות שיהיה התכנס מושג בדבריו צבהמ"ד
 שהם, הא' מזדמן שחכם אחד יאמר איזה דבר הלכה
 וישיגו עליו החכמים לסתור דבר ההלכה והיה מכח
 הסברה אשר הוא עלמו חידש ואמר אותה אך אין השגתם
 חזקה לסתור אותו דבר הלכה לגמרי אלא ישאר עומד
 על לך הדחק, ועל זה האופן עשה רב יוסף המשל של
 החרדל כי החרדל הוא נאכל אך נאכל בדוחק מפני שהוא
 חד ושורף הפה ולכך ממעטין באכילהו, וכן זה דבר
 הלכה לא נדחה לגמרי אלא כשאר עומד על לך הדחק
 ואינו נשנה בריות. ויש עוד אופן שני שאותו חכם שאמר
 דבר הלכה השיגו אותו בקושיא חזקה מלד הסברה אשר
 הוא עלמו חדשה ואמרה, אך הקושיא הזאת דוחה וסותרת
 אותו דבר הלכה לגמרי אמנם כל הקושיא היא בנייה
 מלד הסברה ולזאת יש תקוה שיבא אדם אחר או הוא
 עלמו ויעשה איזה חילוק בסברה חדשה ויתרן אותה
 הקושיא ויקיים אותו דבר הלכה, ועל זה הביא אביי

ביאור הגר"א משלי פי"א, ד

זה תציל מגיהנם. והם שני דינים מהשלושה דינים שעוברים על האדם אחר מיתתו,
 שהם: כף הקלע¹⁷, וגיהנם ומיתה, כמ"ש רבן יוחנן בן זכאי¹⁸ שאם כועס עלי כעסו
 כעס עולם, ואם אוסרני איסורו עולם, ואם ממיתני מיתתו מיתת עולם. "כעס"
 הוא אש של גיהנם. "אוסרני" הוא כף הקלע, שבזה נכלל סוד הגלגול, שמאסרין
 אותו במקום שהוא שאין יכול לצאת משם, משימין האדם במשמר ומשימים בסד
 רגליו¹⁹, שאין יכול לזוז ממקום ההוא. "ממיתני" הוא מיתה. וזה שאמר בפסחים²⁰
 אמר רב יוסף היינו דאמרי אינשי כפא דחטא נגרא, בגוה נשרוף חרדלא. אביי אמר
 סדנא בסדני יתיב, מדויל ידיה משתלם. רבא אמר גירא בגירי מקטיל מדויל ידיה
 משתלם. והיינו, רב יוסף אמר נגד שריפת הגיהנם כנגד מיתתו ממש. ואביי אמר
 נגד הגלגול, סדנא בסדני יתיב, גם כן מדה כנגד מדה. ורבא אמר נגד המיתה.
 והיינו, שכל דינים דקודשא בריך הוא הכל מדה כנגד מדה, ו"פעל אדם ישלם לו"²¹,
 וזהו: ²² "כי חלצת נפשי ממות" הוא המיתה. "את עיני מן דמעה"²³ הוא הגיהנם,
 כמ"ש²⁴ "עברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו", שמורידין דמעוה כמעין²⁵. "את רגלי
 מדחי"²⁶, הוא גלגול הנפשות בדומם צומח חי מדבר. ואמר כאן השניים מהם, שהם: